

Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU33

Extra ändringsbudget för 2019 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner att Sverige medverkar i en kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (EIB). Kapitalhöjningen innebär att Sveriges grundkapital i EIB ökar med motsvarande ca 14 miljarder kronor (ca 1,4 miljarder euro) till ca 89 miljarder kronor. Grundkapitalet består av garantikapital och inbetalt kapital. Det svenska garantikapitalet ökar med motsvarande ca 13 miljarder kronor och det svenska inbetalda kapitalet ökar med ca 1 miljard kronor genom en överföring från bankens reserver.

Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ställa ut statliga garantier till EIB som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst motsvarande ca 81 miljarder kronor.

Kapitalhöjningen sker till följd av att Storbritannien lämnar EIB i samband med landets utträde ur Europeiska unionen.

I betänkandet finns två särskilda yttranden (SD, V).

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:46 Extra ändringsbudget för 2019 – Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Sveriges medverkan i kapitalhöjningen	5
Utskottets ställningstagande	7
Särskilda yttranden	8
1. Sveriges medverkan i kapitalhöjningen (SD)	8
2. Sveriges medverkan i kapitalhöjningen (V)	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sveriges medverkan i kapitalhöjningen

Riksdagen

a) godkänner att Sverige under 2019 medverkar i en kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (EIB), vilket för Sveriges del innebär att högst 123 460 748 euro överförs från bankens reserver till bankens inbetalda kapital,

b) bemyndigar regeringen att under 2019 ställa ut statliga garantier till EIB som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 7 825 458 665 euro.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:46 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 7 mars 2019

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Gunilla Carlsson (S), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Ingemar Nilsson (S), Johan Pehrson (L), Sven-Olof Sällström (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M) och David Josefsson (M).

Redogörelse för ärendet

I proposition 2018/19:46 Extra ändringsbudget för 2019 – Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken föreslår regeringen att riksdagen godkänner att Sverige under 2019 medverkar i en kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (EIB), vilket för Sveriges del innebär att högst 123 460 748 euro (motsvarande ca 1,3 miljarder kronor) överförs från bankens reserver till bankens inbetalda kapital. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ställa ut statliga garantier till EIB som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 7 825 458 665 euro (motsvarande ca 81 miljarder kronor). Kapitalhöjningen sker till följd av att Storbritannien lämnar EIB i samband med landets utträde ur EU.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga.

Beloppen i euro har räknats om till svenska kronor enligt en kurs om 10,40 kronor per euro (ett prognosticerat årsgenomsnitt).

Propositionen överlämnades till riksdagen den 7 februari 2019. Enligt riksdagsordningen får regeringen vid högst två tillfällen lämna en proposition med förslag till ändringar i statens budget för det löpande budgetåret (9 kap. 6 § första stycket). En sådan proposition lämnas i anslutning till budgetpropositionen eller den ekonomiska vårpropositionen (tilläggsbestämmelse 9.6.1). Förslag om ändringar i budgeten får dock även lämnas vid andra tillfällen om det finns särskilda skäl (9 kap. 6 § andra stycket).

Eftersom frågan om kapitalhöjning beslutades av direktörsstyrelsen först i december 2018 kunde något förslag om detta inte tas in i budgetpropositionen för 2019. Kapitalhöjningen måste vidare genomföras i anslutning till Storbritanniens aviserade utträde ur EU den 29 mars 2019. Mot denna bakgrund anser regeringen att det finns särskilda skäl att lämna förslag om ändringar i statens budget för 2019.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Sveriges medverkan i kapitalhöjningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner att Sverige under 2019 medverkar i en kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (EIB), vilket för Sveriges del innebär att högst 123 460 748 euro överförs från bankens reserver till bankens inbetalda kapital. Vidare bemyndigar riksdagen regeringen att under 2019 ställa ut statliga garantier till EIB som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 7 825 458 665 euro. Därmed tillstyrks propositionen.

Jämför särskilt yttrande 1 (SD) och 2 (V).

Propositionen

Europeiska investeringsbanken och dess kapital

Europeiska investeringsbanken (EIB) är en fristående institution inom EU som inrättades 1958. Medlemskap i EIB följer automatiskt med ett medlemskap i EU, och Sverige blev således medlem i banken i samband med EU-inträdet 1995. Bankens huvudsyfte är att bidra till att utveckla den inre marknaden. Det sker genom långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt, exempelvis inom forskning och utveckling, infrastruktur, och små och medelstora företag.

EIB:s grundkapital består av inbetalt kapital och garantikapital. Inbetalt kapital uppgår till 8,9 procent av grundkapitalet. Resterande del utgörs av garantikapital. EU:s medlemsländer står gemensamt som garantier för banken. EIB har en betydande låneportfölj. Vid utgången av 2017 uppgick bankens utestående lån till ca 455 miljarder euro (ca 4 700 miljarder kronor).

Sverige deltog senast i en kapitalhöjning i EIB 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 2, bet. 2012/13:FiU2). Dessförinnan deltog Sverige i kapitalhöjningar 2009 (prop. 2008/09:116, bet. 2008/09:FiU36) och 2003 (prop. 2002/03:1 utg.omr. 2, bet. 2002/03:FiU2).

Sveriges medverkan i kapitalhöjningen

Regeringen anför i propositionen att när Storbritannien lämnar EU, och därmed även EIB, kan landets garantiåtagande mot banken enligt dess stadgar inte längre räknas in i bankens grundkapital. Utan en kapitalhöjning skulle EIB till följd av Storbritanniens utträde tvingas minska utlåningen markant de närmaste åren. I annat fall skulle banken riskera att bryta mot de kapitaltäckningskrav som anges i dess stadgar. En utebliven kapitalhöjning skulle även kunna medföra en nedgradering av EIB:s höga kreditvärdighet.

Mot denna bakgrund beslutade EIB:s direktörsstyrelse den 11 december 2018 att rekommendera bankens guvernörsstyrelse att godkänna en överföring på 3 495 903 950 euro (ca 36 miljarder kronor) från bankens reserver till det inbetalda kapitalet och att bankens kvarvarande medlemsländer ökar sitt garantikapital med 35 699 118 050 euro (ca 371 miljarder kronor), vilket motsvarar Storbritanniens inbetalda kapital respektive garantikapital. Kapitalet från bankens reserver och det ökade garantiåtagandet föreslås fördelas proportionerligt i förhållande till medlemsländernas ägarandelar efter Storbritanniens utträde. Vidare har direktörsstyrelsen rekommenderat att Polen och Rumänien ska få utöka sitt grundkapital, eftersom de har uttryckt en önskan om att få öka sina ägarandelar till följd av att de är underrepresenterade i banken i förhållande till sin relativa ekonomiska storlek. Den asymmetriska kapitalhöjningen finansieras i sin helhet av Polen och Rumänien. Kapitalhöjningen innebär att bankens totala inbetalda kapital och garantikapital väntas öka med ca 5,5 miljarder euro (ca 57 miljarder kronor) till ca 249 miljarder euro (ca 2 587 miljarder kronor).

När Storbritannien lämnar EIB blir alla återstående medlemsländers ägarandelar per automatik något högre eftersom Storbritanniens ägarandel om 16,1 procent fördelas mellan de kvarvarande länderna i förhållande till deras ägarandel. Sveriges ägarandel kommer att öka från 2,96 procent till 3,45 procent. Eftersom Polen och Rumänien önskar utöka sitt grundkapital utöver deras andel av det brittiska kapitalet kommer deras ägarandelar att öka mer än vad som föranleds av Storbritanniens utträde. Polen kommer efter kapitalhöjningen att äga 4,57 procent av banken och Rumänien 0,66 procent.

EIB:s direktörsstyrelse har även föreslagit att bankens stadgar ska ändras så att de återspeglar storleken och fördelningen av ägarkapitalet efter kapitalhöjningen. Vidare har direktörsstyrelsen föreslagit att stadgarna ändras så att antalet suppleanter i styrelsen ökar. Detta ska göra det möjligt för samtliga av bankens medlemsländer att representeras av en egen suppleant. Tyskland, Frankrike och Italien kommer dock även fortsättningsvis att få nominera två suppleanter vardera. Dessutom föreslås stadgarna ändras för att utöka användningen av kvalificerad majoritet vid omröstningar i direktörsstyrelsen och i guvernörsstyrelsen. Förslaget innebär att beslut om bankens arbetsordning, verksamhetsplan och medlemmar i bankens direktion framöver kommer att beslutas med kvalificerad majoritet, i stället för enkel majoritet som är fallet i dag. Beslut om ändringar av bankens stadgar fattas av Europeiska unionens råd. Den svenska ståndpunkten avseende stadgeändringarna har varit föremål för överläggning med finansutskottet, men kommer på sedvanligt sätt även att vara föremål för samråd med EU-nämnden inför rådets beslut.

Regeringen anser att EIB:s verksamhet utgör ett värdefullt bidrag för att utveckla och stärka EU:s inre marknad och för att förbättra förutsättningarna för en stark och hållbar tillväxt i EU. Efterfrågan på lån från EIB är fortsatt hög i många länder inom EU och i dess närområde.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen godkänner att Sverige under 2019 medverkar i kapitalhöjningen i EIB. Det innebär för Sveriges del att högst 123 460 748 euro (1 283 991 779 kronor) förs över från bankens tillgängliga reserver till Sveriges inbetalda kapital i banken. Efter kapitalhöjningen kommer Sveriges totala inbetalda kapital att uppgå till högst 766 323 048 euro (7 969 759 699 kronor). Regeringen bör vidare bemyndigas att under 2019 ställa ut statliga garantier till EIB som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 7 825 458 665 euro (81 384 770 116 kronor). Det innebär en ökning av Sveriges garantiåtagande med högst 1 260 743 965 euro (13 111 737 236 kronor).

Ekonomiska konsekvenser

Eftersom höjningen av det inbetalda kapitalet sker genom en överföring från EIB:s reserver innebär den inga direkta betalningsförpliktelser för Sverige gentemot banken. Kapitalhöjningen medför dock en indirekt kostnad, eftersom medel ur bankens reserver hade kunnat användas som en buffert för framtida kreditförluster i banken.

Garantikapitalet är det belopp som Sverige och andra medlemsländer förbinder sig att tillhandahålla banken vid behov. Det betalas endast ut till banken om garantierna skulle infrias, exempelvis om bankens förluster skulle vara så stora att bankens egna reserver inte räcker till för att täcka förlusterna. Om garantierna infrias skulle det påverka statsbudgetens saldo, statsskulden och det finansiella sparandet negativt. EIB:s status som prioriterad fordringsägare och dess konservativa kreditgivning utgör dock goda förutsättningar för att garantiåtagandet inte ska behöva infrias. Sedan Sverige blev delägare i banken har garantikapitalet aldrig tagits i anspråk. Riksgäldskontoret har även bedömt att risken för att statens garantier, inklusive de till EIB, ska leda till stora förluster för Sverige är låg och inga avsättningar görs därför för det utställda garantikapitalet. Därmed påverkar höjningen av garantikapitalet varken statsbudgetens saldo, statsskulden eller det finansiella sparandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionen.

Som regeringen anför i propositionen skulle EIB utan en kapitalhöjning tvingas minska utlåningen markant de närmaste åren till följd av Storbritanniens utträde. En utebliven kapitalhöjning skulle även kunna medföra en nedgradering av EIB:s höga kreditvärdighet. EIB:s verksamhet utgör ett värdefullt bidrag för att utveckla och stärka EU:s inre marknad och för att förbättra förutsättningarna för en stark och hållbar tillväxt i EU. Efterfrågan på lån från EIB är fortsatt hög i många länder inom EU och i dess närområde.

Särskilda yttranden

1. Sveriges medverkan i kapitalhöjningen (SD)

Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD) och Sven-Olof Sällström (SD) anför:

I samband med att Storbritannien lämnar EU uppstår ett krav på ökad kapitalisering av Europeiska Investeringsbanken (EIB), för Sveriges del med drygt 14 miljarder kronor. Vi ifrågasätter om denna kapitalisering är nödvändig. Ett alternativ till ökad kapitalisering är att EIB minskar sina åtaganden motsvarande det kapital som försvinner i och med Storbritanniens utträde ur EU.

Vi ifrågasätter också behovet av EIB eftersom det finns gott om privata samt nationellt ägda banker med snarlik inriktning. Om EIBs inriktning varit unik samt att dess verksamhet var en nödvändighet för EUs funktion så hade ökad kapitalisering varit mer rimligt men en politiskt styrd bank är en mindre god idé i dagens Europeiska Union. Vi anser istället att EIB bör avvecklas.

2. Sveriges medverkan i kapitalhöjningen (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Europeiska investeringsbanken (EIB) är en av världens största finansinstitutioner. Sverige har inflytande genom styrelseplats och Sverige bör verka för att Europeiska investeringsbanken upphör med direkt och indirekt stöd till fossila energilösningar. Frågan om EIB:s inriktning är dock inte uppe i detta ärende och i den uppkomna situationen finns det inte skäl att gå emot regeringens nu aktuella förslag.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:46 Extra ändringsbudget för 2019 – Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken:

1. Riksdagen godkänner att Sverige under 2019 medverkar i en kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (EIB), vilket för Sveriges del innebär att högst 123 460 748 euro överförs från bankens reserver till bankens inbetalda kapital (avsnitt 4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ställa ut statliga garantier till EIB som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 7 825 458 665 euro (avsnitt 4).